

ADAPTACIJA i SCENARIO

ŽILIJEN
BLONDEL
ŽAN LIK
KANO

CRTEŽ

ŽILIJEN
TELO

ROBEN
REHT

DIDIJE
POLI

STRANE 1 i 12

KOLOR

SKARLET
SMILKOVSKI

ROBEN
REHT

ŽAN
BASTID

NASLOVNA STRANA

ŽAN
BASTID

ROBEN
REHT

PREMA DELU MAJKLA MURKOKA

ELRIK

2. OLUJNIK

MAKONDO

Autori su duboko zahvalni:

Matijeju Lofreju za njegov doprinos olovkom na stranama 35, 36 i 37.

Žanu Bastidu za njegov doprinos olovkom na stranama 38 i 39.

i Žan-Batistu Ostašu za njegov doprinos dekoru na strani 43.

Izjave zahvalnosti:

Skarlet, Žan-Liku i Žilijenu, što su nam se pridružili na Brodu Sudbine

Mojoj vučici, što mi je dozvolila da se pridružim njenom...

ŽILIJEN BLONDEL

Žilijenu Blondelu, drugu po oružju, večna zahvalnost što me je pozvao u ovu neverovatnu avanturu.

Benoi Kuzenu, za strpljenje, dobrotu i dragoceno poverenje pri prvoj saradnji.

Robenu Rehtu, za njegov neverovatan talenat, neuobičajeni karakter i prijateljstvo.

Na kraju, Nikoli Martenu, koji mi je jednog lepog dana 1992. godine u školskom dvorištu otkrio

Elrika od zmajeva i Olujnika. Gde god da si danas, imaš svu moju naklonost.

ŽAN-LIK KANO

Veliko hvala gospodinu Murkoku.

ROBEN REHT

Zahvaljujem celoj ekipi što me je primila u ovu divnu avanturu i verovala u mene.

Zahvaljujem svojim bližnjima na svakodnevnoj podršci.

ŽILIJEN TELO

Izdavačka kuća Makondo
Beograd, 2018.

Biblioteka

VAJKIRE

MURKOK, BLONDEL, KANO, POLI, REHT, TELO
ELRIK – 2. OLUJNIK

Naslov originala:

Elric, volume 2, "Stormbringer"

By Julien Blondel, Jean-Luc Cano, DidierPoli, Robin Recht, Julien Telo

Adapted from the works of Michael Moorcock related to the character of Elric de Melniboné

© 2014, Michael & Linda Moorcock

© Edition Glénat 2014 for the present comic book edition

za srpsko izdanje © Makondo, 2018.

Urednici: Kristijan Relić, Miloš Kosovac, Bojan Bosnić

Prevod: Goran Kostrović

Redaktura: Kristijan Relić

Priprema za štampu: Miroslav Tanasijević

Štampa: AMD Sistem

Tiraž: 500

ISBN 978-86-89161-55-7

COBISS.SR-ID 263397132

ODSJAJ U CRVENOM OKU*

Džon Lejtam, umetnik „sprejač“ tokom šezdesetih, tvrdio je da knjige otelotvoruju drugačije poimanje vremena od onoga kako ga mi obično doživljavamo: izgleda da je bio u pravu. Izmišljeni kontinuumi koji se dožive u knjigama su autonomne večnosti, i svi likovi uzidani u te priče imaju te iste kvalitete večnosti. Jedino vreme koje postoji u nekoj knjizi je ono koje mi u svojstvu čitalaca unesemo, dok naš pogled i duh prelazi preko nepromenljivih reči baš kao što projektor prelazi preko statičnih i nepromenljivih slika koje čine neki film. Vreme i njegovo proticanje postoje samo u našim poimanjima, bez da likovi iz knjiga o tome bilo šta znaju. Mi se menjamo, oni ne.

I tako, posle mnogih godina čije je proticanje donelo i rođenja unuka i smrti prijatelja, evo me ponovo u društvu bledog čoveka večne mladosti i crnog mača. On, naravno, nije ostario: samo ja nosim tragove tog entropijskog procesa, pa su boje naših kosa sada sličnije nego što je to bilo nekad. Pa ipak, u mojim očima, on deluje drugačiji, uprkos tome što mi je jasno da ta promena postoji samo zašto što su se izmenile oči koje ga gledaju. Mi se menjamo, oni ne... Osim u onome što predstavljaju za nas i što ih, naravno, određuje u potpunosti. Otkrivam tako da je Elrik, biće koje je uvek iskrsavalo na mestima gde su se dodirivali moji različiti stadijumi intelektualnog sazrevanja sa, poput rakije Ljutim, rečima Majkla Murkoka, na svoj način, odrastao baš kao i ja.

Ukleti gospodar Melnibonea, onakav kakvog sam mogao da pojmem sa četrnaest godina bio je rezultat mešavine proizašle iz adolescentskih preokupacija koje su, usred burnih šezdesetih, izgleda zarazile čitavu zapadnu kulturu. Preovlađujuće osećanje otuđenja i raskida pojedinca sa konvencionalnim funkcionisanjem zajednice – bilo da je na ličnom planu vezan za tipsku adolescenciju ili na kolektivnom nivou na združene posledice dva svetska rata, kao i zabrinjavajućeg ubrzanja modernog života – našli su svoj savršeni izraz u toj koži bez pigmenta koja je ostala bez utešnih boja jedne dikensovske prošlosti, u tim očima boje seruma i tog užasnog crnila koje donosi moć, a od koje smo postali ovisni. Crnila koje je, kada sada pogledam, pripadalo Kraljevini.

Taj zbunjajući period nalik vašaru, kad je izgledalo da se podudaraju lični pubertet i jedan drugi, kulturni, pokrenuli su u nama talas divlje, stvaralačke i razorne energije koje se ni Šiva ne bi postideo. Neurotični adolescenti, uzavreli od želje za stvaranjem, odjednom postaju svesni praznih priča obrazovnih institucija, pa i onih roditeljskih, a još šire posmatrano, i generacijskog jaza koji je pritiskao njihove ambicije. U isto vreme, posleratni svet koji je oblikovao i Murkoka i mene, ključao je novom kulturom i idejama, ali nije još uvek uspeo da zbací sa sebe jaram okamenjenih shvatanja i ponašanja jednog Kraljevstva koje je, deset godina posle svoje smrti, odbijalo da prihvati da se već uveliko raspalo. I mi smo, svi, osećali da se borimo protiv vlastitog nasleđa. I mi smo svi poslali u bitku naše kitnjaste i blistave flote, punih jedara i teških srca, protiv domovine, čije smo izdajice postali iz nužde.

No, ako je bleđi princ ruševina bio oličenje besa i roditeljoubilačkog duha svog vremena, nije to bio samo zbog nekoherentne frenezije borbi jedne dekade; bio je to i po odsjajima vatrene seksualnosti, intelektualnosti i fovističke lepote. U tom harizmatičnom biću, puti poput krede, vanredne elegancije, umnom često i na svoju štetu, prožetom dekadentnom seksualnošću poput one Obrija Birdslija**, oličena je ikona snažne privlačnosti, potpuno u saglasju sa težnjama svog tvorca i mlade publike, predstavnika novog sveta, tek rođenog ali koji buja na svakom mestu; blistava tragedija, skrojena po meri, u kojoj smo priželjkivali da imamo glavne uloge. Krajem te decenije, kada je hormonalni fliper pojedinaca koji su se osećali loše u svojoj koži, baš kao i onaj kontrakture čiji su bili deo, uradio *tilt* suočivši se sa dvostrukim razočaranjem, svojim zrelim dobom i jednom promašenom revolucijom, raspršeni sumorni eho ukletog aristokrate albina lako se može prepoznati u stavu Dejvida Bouvija i mračnom glamuru njegovih savremenika. Elrik sažima te godine, egzotične, vesele, pometene, još od njihove *bitnik* geneze koja je prošla u senci atomske bombe pa sve do njihovog izvitoperenog traga ukrašenog svakojakim đinđuvama; i sada, kada nam se putevi opet susreću, izgleda mi da se zbilja promenio, iako mi je jasno da je to samo odraz mog vlastitog pogleda na tu epohu i moje učestovanje u njenim bunama i ljubavima.

Gledajući ga danas, upalih obraza boje alabastera i vučijih očiju, sada kada su obojici naše mladalačke borbe iza nas, i na Elrika i na svoju generaciju koja je umela pompezno da afektira mogu da gledam blagonaklono, čak s divljenjem, a ne više, kao nekad, s nelagodom. I on, baš kao i ona, imali su pred sobom teške zadatke, izvršili su ih, ne bez promašaja, ali časno. Opljačkali smo usnule gradove i u strahu smo čitali uputstva naših bogova, shvatajući da su potpuno luda. Ubili smo iz nehata ono što nam je bilo drago, slepo vitlajući crnim mačevima naših talenata kad nas je obuzela groznica pobune, usled pohlepne potrebe za suštasvenošću kojom nas je hranila, u isti mah strahujući da ćemo izgubiti i dušu i razum. I on i mi smo se suočili sa carstvima koja su se raspadala i sa okolnostima stvorenim u haosu, vrlo hrabro i maštovito, a strastveno do samouništenja: našim poletnim ludilom i našim lepim kosama. Umeo je lepo da ostari, ukoliko se može kazati da je ostario.

* Igra reči od *Reflexions in a Golden Eye*, Odsaji u zlatnom oku Karson Makalera, i od „pink eye“ što označava konjunktivitis ili, tačnije, „crveno oko“ na francuskom.

** Britanski ilustrator (1872–1898), savremenik Oskara Vajlda.

Naravno, treba reći nešto i o formi i načinu te inkarnacije. Premda mu nisu strani ni drugi mediji osim onog proznog za koji je i stvaran, izleti Elrika u druge medije su bili retki da bi bili i spomenuti, i može se pouzdano reći da je najbolje primljen u mediju stripa. To i ne čudi, ako se zna da je Majkl Murkok, u svojim mladim danima, imao vatreno krštenje u piktografskoj umetnosti za *Tarzanove avanture* sa Sadržanom, daleko konvencionalnijim pretečom Elrika. Istinu govoreći, tvrdim prema svojoj savesti da su solidne britanske vrednosti koje je morao da prihvati u tom nežnom dobu bile kamen temeljac za spektakularno vizuelni smisao za dramaturgiju koji prožima čitavo njegovo delo, od *Olujnika do Majke London*, a preko *Doručka u ruševinama*. Premda bi ova pomalo klimava teza zahtevala dublju razradu, ne može se poreći da je strip za Murkokove ideje vodio uvek bio plodno tle, pa bilo to u avanturama Džerija Kornelijusa onakvim kakvim su ga oslikali Mal Din i Glin Džons za tabloid *International Times (IT)* ili u adaptaciji bez zajedljivosti *Evo čoveka* koju je objavio Marvel sedamdesetih godina. Pa ipak, uprkos nejednakim dometima, medij stripa je dao Elriku najtrajnije gostoprimstvo.

Rad Filipa Drijea, koliko znam jednog od prvih koji je ilustrovaio našeg vlasnika mača graviranog runama, pojačavao je epsku veličinu i raskoš zlokobnog melniboneanskog sveta, neštedimice eksploatišući mogućnosti kitnjastosti koju je pružala legendarna dekadnecija tog kraljevstva. Očiti izazov koji ilustratorima predstavlja saga o Elriku u korenu je i adaptacije koju su osamdesetih godina uradili Majkl Džilbert i Krejg Rasel. Svedočanstvo izvanredne veštine i velikog bogatstva detalja, i ono baš kao i Drijeovo pati od iste manjkavosti, preterivanju u likovnosti koja možda šteti veoma dinamičnom ritmu izrazito *pulp* zapleta i priče. Kameo belog vuka u *Konanu*, adaptacija koju su potpisali Roj Tomas i Bari Smit, koju je sedamdesetih objavio Marvel, promašila je još vidljivije cilj (uprkos Smitovom besprekornom preraphaelitskom stilu, koji je bio kao stvoren za tu temu). Dva su tome razloga: očito neprikladan univerzum *sword and sorcery* Konana R. E. Hauarda, kome su nedostajale veličina i suštinske nijanse, kao i nesrećan, iako nameran, izbor Smita da glavnog junaka crta sa čudnom šiljatom kapom na ilustraciji naslovne strane za američko džepno izdanje Džeka Gugana.

Gledajući ovu obradu, odmah mi je jasno zašto je ona Majku među najboljim adaptacijama Elrika dosad. Služeći se dobrim starim stilom stripovske naracije, čvrstim, ali koji nikada ne davi virtuoznost kitnjastim potezima, vidim u njoj, premda naravno u potpuno drugačijem stilu, maštovitost i potpuno ostvaren duh ilustracije kao kod sjajnog Džima Kotorna, čija je saradnja sa Murkokom i dovela do Elrika. Ova obrada je klasičnog stila, što u svetu stripa znači da je reč o solidnoj mešavini funkcionalnosti i elegancije koja krase najupečatljivije albume te decenije koja je i sama jedna od najupečatljivijih, onakva kakve su pedesete i bile, bez kompasa, naelektrisane i progresivne.

Svako novo pojavljivanje ovog čudnog i amblematičnog lika, toliko punog simbola za nas (pričam o Elriku, ne o Murkoku, mada...) je razlog za radovanje, *a fortiori* kada su umetnici, saučesnici autora, sasvim očito dobro promislili originalne književne avanture kao i namere i ključne ideje njegovog tvorca. Teško mi je da zamislim da će među dostojnim čitaocima biti neki koji prvi put otkriva albina uništitelja svog naroda. No, ako se moje predviđanje pokaže pogrešno, što neće biti prvi put, i taj se novi posmatrač tih bledih ali nikako i anemičnih pustolovina zainteresuje za originalna prozna dela, može da bude uveren da je srećnim slučajem naleteo na jednu od retkih adaptacija koje zbilja čine čast njihovom ukletom i ubilačkom uzoru. Tako se i ja pridružujem Murkoku u mišljenju da je reč o najuspelijoj interpretaciji, a i najvernijem prikazu ikone koja je igračka sudbine. Sve čestitke talentovanim stvaraocima, Majklu Murkoku, a i tebi, čitaoče, dok se iznova susrećeš sa bledim čovekom večne mladosti i crnog mača. Videćeš da je neodoljiviji nego ikad.

Alan Mur
Nortempton, 6. jul 2014.

NA KOLENA PRED
MELNIBONEOM!

ĀOSPODARU...

ZABRANIO SAM TI
DA SE VRATIŠ SAM...

ĀDE SU ONI?

NISAM USPEO...

...DA IH
PRONAĀEM...

LPOZORIO SAM TE...

TCHA

MELNIBONE NE
TRPI NEUSPEH!

POZOVITE NOVE
IZASLANIKE... HIIŠ'IME...
PA I HAR'ZULE AKO TREBA!

UKOLIKO NE PRONAĀEMO
KRALJICU I TOG ZLOĀINCA,
SVI ĀEMO BITI POZVANI ZA
VLADARSKU TRPEZU...

... DA BUĀEMO
POSLUŹENI UMEŠTO
OBĀĀA!

NIŠTA...

NIŠTA!

DOKTORE
DŽESTE...

RECI MI DA MI DONOSIŠ
VESTI BOLJE OD OVE
BESKORISNE GOMILE
IZNUTRICA...

NAŠ POSLEDNJI
VOOR'EH VRATIO SE U
PALATU... NAŠI DEMONI
NISU NAŠLI NIKAKAV TRAG
U LJUDSKIM OBLASTIMA,
NI NA ISTOKU, NI NA
JUGU, ALI POSLAĆEMO
IH OPET SUTRA...

...SUTRA?

SUTRA!?

MISLIŠ LI TI DA ĆE NAŠ
GOSPODAR MOĆI DA SVOJ BES
SUZDRŽAVA JOŠ JEDAN DAN?!

DONESI MI NOVOSTI
PRE KRAJA DANA...

... ILI ĆU MORATI DA
IH TRAJIM U TVOJJOJ
UTROBI!

CENIM TVOJU HRABROST, DŽESTE...

MORAŠ JE IMATI ČIM PRED MENE IZLAZIŠ BEZ GLAVE MOG ROĐAKA...

NE MOGU DA VAS LAŽEM, GOSPODARI.

JOŠ NISMO USPELI DA PRONAĐEMO GDE SE KRIJE JIRKUN...

NAŠI ČAROBNJACI, NAŠI DEMONI I NAŠE SILE SU KRSTARILE SVETOM BEZ ODMORA... OD LORMIRA DO PIKARAJDA, OD VILMIRA DO VELIKE PUSTINJE, OD TARKEŠA DO ZEMALJA TIŠINE...

ZABRANJENA MAGIJA NIJE URODILA PLODOM... ČAK NI OBREDI KRVI NISU USPELI DA RAZOTKRIJU MAGIJSKU ZAŠTITU KOJU JIRKUN KORISTI DA BI SE SAKRIO...

MORAMO DA POČNEMO DA GA TRAJIMO IZVAN MLADIH KRALJEVSTAVA JER IZGLEDA DA JE VRLO MOGUĆE DA TU NIJE...

NE ZANIMA ME DA ZNAM GDE NISU!

I NE ZANIMA ME DA ZNAM ZAŠTO NE USPEVATE...

ŽELIM DA IH PRONAĐETE... I ŽELIM IH ŽIVE...

ŽELIM DA SE SIMORILA SVETI SVOME PSETU OD BRATA KOLIKO GOD JOJ BUDE VOLJA...

ŽELIM DA PATI...

ŽELIM...

ŽELIM NJEGOVU GLAVU!

ČUJETE LI VI MENE!?

ŽELIM NJEGOVU KRV!

NESPOSOBNI ČAROBNJACI! BESKORISNI SERUMI! EVO VEĆ NEDELJAMA POSMATRAM OVU PREDSTAVU SASTAVLJENU OD VAŠIH IZVINJENJA I NESPOSOBNOSTI!

TREBALO BI DA PUZITE OD SRAMOTE, MOLEĆI ME ZA MILOST!

TREBALO BI DA VAS POKOLJEM KAO PSE!

NA KOLENA!

NA KOLENA PRED...

...SVOJIM VLADAREM...

GOSPODARU... NE BI TREBALO...

NAPOLJE...

NAPOLJE! ODLAZITE! Svi...

DA VAS NE VIDIM... PRE NEGO...

SIMORILA...

TREBA MI...

...SIMORILA...

OPROSTI MI...

NISAM MOGAO...
DA SE UZDRŽIM...

SAD SAM... SAMO
MARIONETA...

ČAK ME JE
I ARIOH...

...NAPUSTIO...

HAJDE,
HAJDE...

DRAGI MOJ
ELRIČE...

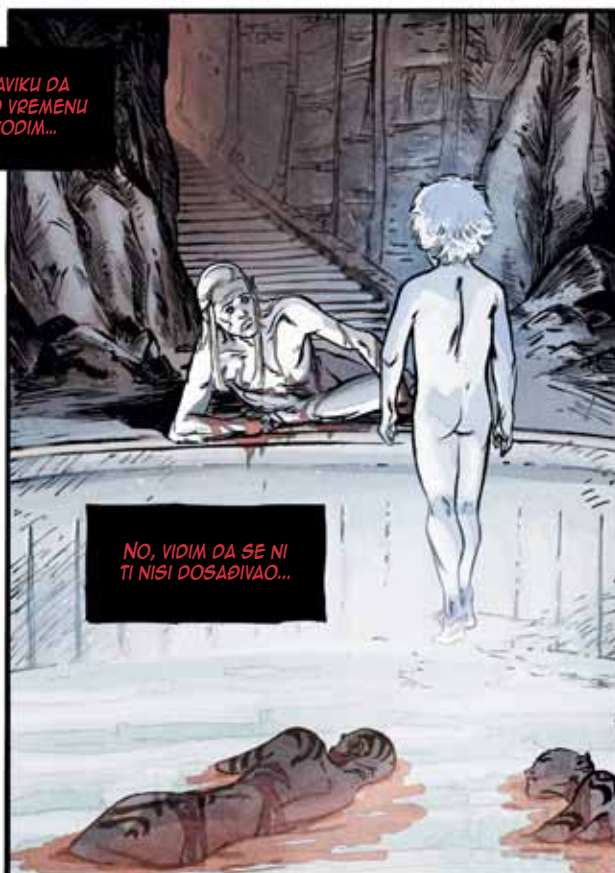
KAKO MOŽEŠ I DA POMISLIŠ
DA SAM ZABORAVIO SVOG
OMILJENOG
MELNIBONEJCA...

ZAR NISAM OBEĆAO DA ČU
TI POMOĆI DA PRONADEŠ
ONE KOJE TRAIŠ?

NADAM SE DA ČEŠ MI
OPROSTITI OVO MALO
KAŠNJENJE, GOSPODARI
ZAKONA ME ZADRŽAŠE
OBAVEZAMA... PRILIČNO
SLATKIM...

A IMAM LOŠU NAVIKU DA
IZGUBIM POJAM O VREMENU
KADA SE PROVODIM...

NO, VIDIM DA SE NI
TI NISI DOSAĐIVAO...

ARI... OŠE...

ZNAM, ELRIČE...
ZNAM...

NISI NASLEDIO KRV
SVOJIH PREDAKA...

ALI MOJA BI TREBALO
DA TI DA MALO SNAGE...